

114729

Scharffenberg vil ha riksrett mot Hauge

Presidentskapet innstiller på at saken blir sendt protokollkomiteen

Overlege Johan Scharffenberg har sendt en henstilling til Stortinget om at statsråd Hauge må bli tiltalt for riksrett på grunn av den kongelige resolusjon av 25. april 1947 om betinget unnlattelse av tiltale mot Johannes Sigfrid Andersen for drap av to tyske krigsfanger i Vadheim 3. juli 1945.

Presidentskapet innstiller på at saken blir sendt protokollkomiteen.

Aftenposten har bedt overlege Scharffenberg gi en nærmere begrunnelse for sin henstilling. Overlegen opplyser at han har sendt to skrivelser — en til Odelstinget og en til Stortinget. I skrivelserne til Odelstinget har han gjengitt et utdrag av saken på grunnlag av dokumenter utlånt av Forsvarsdepartementet.

— Jeg dokumenterer der hvordan de ansvarlige myndigheter først har uttalt at det ikke går an å frifinne Johannes Andersen, sier overlege Scharffenberg. Denne uttalelse var underskrevet blant andre av admiral E. K. Danielsen. Saken trakk etter det i langdrag. I august 1946 ble det av krigsadvokaten utstedt forslag til tiltalebeslutning, men den ble ikke underskrevet. Den ble liggende uekspertert i 3 måneder.

Så kom admiral Danielsen tilfeldigvis til å tenke på saken og spurte hvordan det gikk med den. Man fant da ut at det var gått så lang tid, og at dette talte for påtaleunnlattelse. Admiral Danielsen fastholdt prinsipielt at det burde reises tiltale, men gikk siden med på tiltaleunnlattelse. Det ble så gjort henstilling til Kongen om dette, og det ble utferdiget kongelig resolusjon om påtaleunnlattelse, hovedsakelig begrunnet med at Andersen har ytet tapper innsats under krigen.

Som kjent kapitulerte ikke tyskerne til Norge, men til England. Alle krigsfanger skulle således stå under britisk beskyttelse, og det var opprinnelig meningen at en britisk offiser skulle følge forhandlingene. Saken fikk dermed internasjonal karakter, men de norske myndigheter satte seg utover bestemmelsene.

I min henstilling til Odelstinget ber jeg dette om å opplyse om det på noen måte har gitt uttrykk for billigelse eller misbilligelse av den vending saken har tatt.

I den annen skrivelse ber jeg Stortinget om å oppfordre Regjeringen til å undersøke om de to drepte fanger etterlot seg pårørende i Tyskland, og i tilfelle tilstå dem erstatning fra den norske statskasse.

det var her at han i en brakkeleir for krigsfanger skjøt to tyskere. Selv har han en gang forklart om dette at han handlet i nødverge og senere at han under et permisjonsbesøk i Oslo like i forveien hadde fått vite at hans hustru var blitt torturert og skutt av tyskerne og at dette hadde gått hardt inn på ham og var en medvirkende årsak til handlingen.

Overlege Scharffenberg har innhentet opplysninger som tyder på at hustruens død ikke kan ha berørt ham så sterkt. Vitneforklaringer tyder på at Andersen var beruset da han besøkte brakkeleiren, og overlege Scharffenberg peker på at de tyske fangene var avvæpnet og at han derfor ikke har handlet i nødverge.

Mot de norske myndigheters behandling av saken anfører overlege Scharffenberg bl. a. at etterforskningen i saken har vært ufullstendig og at det i formildende retning har vært tatt hensyn til at Andersen hadde meget å «hevne». Overlægens hovedanke er den langsomhet hvormed myndighetene behandlet saken og det faktum at de oppgav sitt opprinnelige standpunkt om at det skulle reises tiltale i saken. Overlægen mener at det senere ble nedlagt påstand om påtaleunnlattelse uten at det var kommet noe nytt moment inn i saken. Opprinnelig hadde både krigsadvokaten, generaladvokaten, statsadvokaten og Marinekommando Vest uttalt seg mot påtaleunnlattelse. Overlægen bruker meget sterke ord om myndighetenes adferd, og spør om andre hensyn enn de rent humane kan ha vært medvirkende.

Overlægen slutter med å si at det øverste ansvar faller på Regjeringen, og da igjen på Forsvarsdepartementets sjef, statsråd Hauge. Personlig, sier overlægen, anser jeg riksrett som den mest betryggende form for undersøkelse.

Overlege Scharffenberg vil ha riksrett mot Statsråd Hauge

For påtaleunnlattelsen overfor Johannes Sigfrid Andersen

Overlege Johan Scharffenberg har sendt en henstilling til Odelstinget om at statsråd Hauge må bli tiltalt for Riksrett på grunn av den kongelige resolusjon av 25. april 1947 om betinget unnlattelse av tiltale mot Johannes Sigfrid Andersen for drap av to tyske krigsfanger i Vadheim 3. juli 1945. Johannes Sigfrid Andersen vil være kjent også under klenge-navnet «Gulosten».

Samtidig har overlægen sendt et brev til Stortinget, hvor han ber om at spørsmålet om erstatning til de dreptes etterlatte må bli overveiet. Stortingets presidentskap har innstilt på at denne saken blir sendt protokollkomiteen.

Den redegjørelse overlægen har sendt Odelstinget bygger på dokumenter utlånt fra Forsvarsdepartementet.

Overlægen gjør rede for Andersens fortid og deretter for drapet og myndighetenes behandling av tiltalespørsmålet. Det fremgår at Andersen vokste opp under ulykkelige forhold og at han har sonet flere dommer, vesentlig for tyveri. Etter drapet på de to tyskere har han overfor lensmannen i Kyrkjebø forklart at han i 1941 ble arrestert av tyskerne for å ha drevet propaganda for Kongehuset. Han ble sendt til tukthus i Tyskland. Etter tilbakekomsten i 1942 deltok han i illegalt arbeid, lå i dekning og fikk etter eget sigende i oppdrag å «likvidere» angiveren Røymund Koldberg. Etter å ha gjort dette, rømte han til England. Fra 1944 gjorde han tjeneste på en norsk motortorpedobåt. Han får et utmerket skussmål. Hans båt kom ved frigjøringen til Vadheim, og